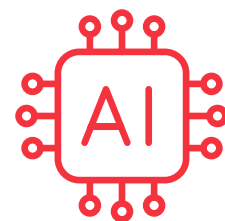
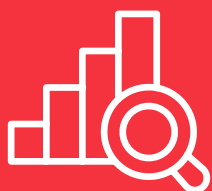

HERO REPORT

Trends in de maakindustrie 2026

Inhoudsopgave

3. Inleiding
4. De stand van zaken
5. **Trend 1.** Meer bedrijven gebruiken digitale hulpmiddelen
6. **Trend 1.2.** AI wordt belangrijk gevonden, maar men blijft voorzichtig
7. **Trend 2.** Investeringen richten zich op grip, kosten en capaciteit
8. **Trend 3.** Energie en afval aanpakken gebeurt al, ook zonder programma
9. **Trend 4.** Het vaardigheidstekort bepaalt het tempo
10. **Trend 5.** ERP wordt steeds vaker het stuur van de operatie
11. Waar staan maakbedrijven in het mkb nu?
11. Plannen voor 2026 en verder
12. Afsluiting

Inleiding

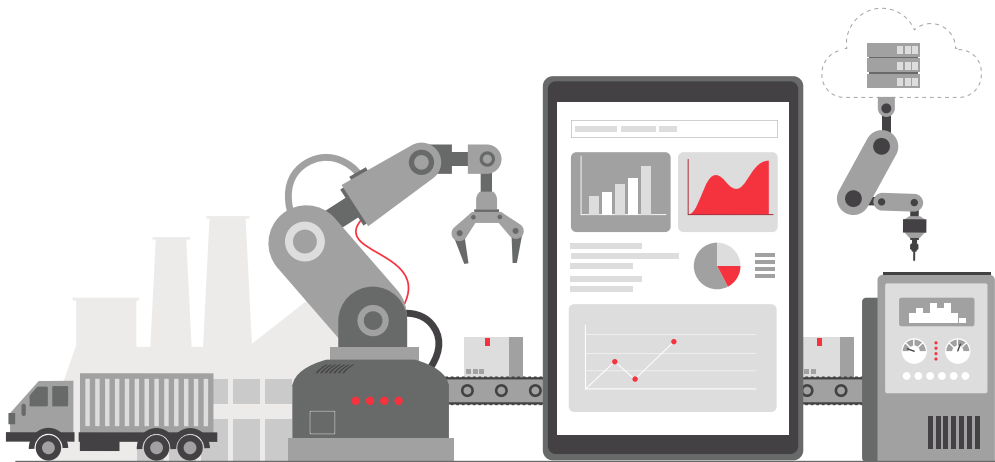
De maakindustrie staat richting 2026 op een punt waarop je keuzes sneller terugziet op de werkvloer. Het gaat niet alleen om nieuwe software of een extra machine. Het gaat om grip houden op levertijden, kosten en capaciteit, terwijl maatwerk de norm blijft en personeel schaars is.

Het onderzoek achter dit rapport laat een sector zien die nuchter is, onder druk staat en tegelijk voorzichtig vertrouwen houdt. Veel bedrijven investeren in digitale hulpmiddelen, automatisering en AI, maar het tempo verschilt sterk per organisatie. Eén patroon zie je overal terug. Technologie wordt vooral gekozen omdat mensen en capaciteit onder spanning staan, niet omdat bedrijven techniek willen stapelen.

In dit rapport lees je:

- Hoe de markt er nu bij ligt richting 2026.
- Welke trends je in de praktijk al ziet.
- Waar bedrijven in investeren en wat hen tegenhoudt.
- Hoe data en ERP steeds vaker richting geven.
- Waar je zelf kunt beginnen, zonder je hele organisatie om te gooien.

De cijfers in dit rapport komen uit een onderzoek onder ruim 300 maakbedrijven in Europa, inclusief Nederland. De uitkomsten zijn aangevuld met actuele marktinzichten.

De stand van zaken

Als je nu onderneemt in de maakindustrie, merk je dat herstel en onzekerheid tegelijk aanwezig zijn. De Economische Barometer van Metaalunie laat zien dat de afkoeling in de MKB maakindustrie in het derde kwartaal van 2025 doorzet. De binnenlandse orderpositie daalt en de exportverwachting is negatief. Dat is geen paniekstand, maar het betekent wel dat veel bedrijven scherper sturen op werkvoorraad, bezetting en cashflow. (bron: www.metaalunie.nl)

Tegelijk wijzen prognoses van ING Research op een lichte toename van de industriële productie in 2026. In verschillende publicaties wordt genoemd dat de groei kan oplopen van ongeveer 0,5 procent in 2025 naar ongeveer 1,0 procent in 2026. De aanjagers zitten vooral in hogere consumentenbestedingen en extra overheidsinvesteringen, terwijl groeiremmers juist liggen bij handelsbeperkingen, stevige concurrentie uit China en structurele knelpunten zoals netcongestie en relatief hoge energiekosten. (www.ing.nl)

De praktische vertaling daarvan is herkenbaar:

- Je krijgt weer iets meer lucht, maar het blijft krap in capaciteit.
- Je wilt plannen op basis van feiten, maar je data zit nog te vaak verspreid.
- Je wilt investeren, maar tijd, kennis en budget concurreren met de dagelijkse operatie.

Dat verklaart waarom veel bedrijven richting 2026 niet kiezen voor één grote sprong, maar voor een reeks kleine stappen die zichtbaar resultaat geven.

Wie we hebben bevroegd?

Het merendeel van de respondenten zijn maakbedrijven in het midden- en kleinbedrijf (mkb). De omzet ligt bij de meeste bedrijven tussen 1 en 50 miljoen euro.

De manier van produceren is opvallend project gedreven:

- 53 procent werkt vooral Engineer to Order.
- 45 procent werkt vooral Make to Order.
- Gemiddeld is ongeveer 70 procent van de productie maatwerk.

Dit is belangrijk, omdat maatwerk vrijwel elke keuze beïnvloedt. Het verhoogt de complexiteit van calculatie en planning. Het beperkt standaardisatie. En het maakt dat je automatisering vaak stap voor stap moet opbouwen.

TREND #1. Meer bedrijven gebruiken digitale hulpmiddelen

Grote maakbedrijven investeren al langer in slimme fabrieken met automatisering, data en sensoren. Voor het mkb ziet dat er anders uit. Minder ruimte voor experiment, minder mensen om projecten te trekken en vaker afhankelijk van één of twee sleutelpersonen.

Toch beweegt het mkb wel degelijk.

- 58 procent is optimistisch of zeer optimistisch over groei in 2026.
- 84 procent zit in een fase van vroege digitalisering of het verbinden van processen.
- 15 procent heeft 76 tot 100 procent van de processen gedigitaliseerd.

De meeste bedrijven zitten in een middenfase.

- 52 procent beschrijft de digitale volwassenheid als groeiend, met verbonden processen.
- 4 procent noemt zichzelf geoptimaliseerd, met automatisering, analytics en AI.

Dat betekent dat digitalisering niet meer nieuw is, maar dat volledige optimalisatie nog zeldzaam blijft.

TREND #1.2. AI wordt belangrijk gevonden, maar men blijft voorzichtig

De houding tegenover AI is overwegend positief.

- 72 procent kijkt positief of zeer positief naar AI.
- 66 procent noemt AI belangrijk of zelfs doorslaggevend voor concurrentiekracht in de komende drie jaar.

Tegelijk blijft het rendement voor veel bedrijven nog vaag.

- 47 procent zegt nog geen meetbaar resultaat te zien van AI.

Dat verschil tussen verwachting en effect zie je vaak wanneer toepassingen nog klein zijn of buiten de kern van de operatie blijven.

Waar AI al wordt gebruikt, gebeurt dat vooral in kenniswerk.

- Marketing 28 procent.
- Klantcontact 22 procent.
- Data analyse en rapportage 19 procent.

Voor productiegerichte taken is de drempel hoger.

- Voorraadbeheer 47 procent heeft geen plannen.
- Voorspellend onderhoud 47 procent heeft geen plannen.

De verklaring is simpel. Bedrijven starten waar fouten minder impact hebben. Pas als het vertrouwen groeit, komt inzet in kritieke processen in beeld.

TREND #2. Investerings richten zich op grip, kosten en capaciteit

De reden om te investeren is opvallend eenduidig.

- 96 procent noemt efficiëntie als belangrijkste drijfveer.
- 80 procent noemt kostenreductie.
- 63 procent noemt zichtbaarheid in data.

Maar de belemmeringen zijn minstens zo duidelijk.

- Gebrek aan tijd 49 tot 64 procent, afhankelijk van de vraagstelling.
- Training en kennis 50 procent.
- Budget 56 procent.

Je ziet dus een spanningsveld. De wens om te verbeteren is breed aanwezig, maar de ruimte om het te organiseren is beperkt. Dat maakt dat veel mkb bedrijven kiezen voor investeringen die snel overzicht opleveren, zoals dashboards en ERP in de cloud.

Voor 2026 noemen bedrijven drie prioriteiten het vaakst.

- Automatisering 76 procent.
- Technologie 73 procent.
- Ontwikkeling van personeel 66 procent.

TREND #3. Energie en afval aanpakken gebeurt al, ook zonder programma

Duurzaamheid is voor veel mkb maakbedrijven nog geen formeel programma.

- 66 procent heeft geen vast ESG of duurzaamheidsprogramma.
- 13 procent wil dit binnen zes maanden opzetten.

Toch gebeurt er in de praktijk veel.

- 62 procent is bezig met energiereductie of heeft plannen.
- 51 procent werkt aan afvalbeheer of heeft plannen.

Dit wijst erop dat duurzaamheid vaak start vanuit de werkvloer.

- Energie is een kostenpost die je dagelijks voelt.
- Afval en uitval zie je direct terug in uren en materiaal.

Formele strategie volgt vaak later, wanneer rapportage of klantvragen dat nodig maken.

TREND #4. Het vaardigheidstekort bepaalt het tempo

Arbeidsmarktproblemen zijn voor veel maakbedrijven het grootste thema richting 2026.

- 42 procent noemt het vaardigheidstekort als grootste personeelsuitdaging.
- Operators worden het vaakst genoemd als lastig te vullen rol

Bedrijven lossen dit vooral praktisch op.

- 83 procent traint medewerkers vooral op de werkvloer.
- 24 procent geeft aan ERP training te gebruiken.

Dit is begrijpelijk, maar het heeft een bijwerking. Zonder structurele aandacht voor digitale vaardigheden blijft het lastig om meer uit data en systemen te halen.

Opvallend is dat angst voor automatisering laag is.

- 3 procent noemt dit als grootste uitdaging

In de praktijk wordt technologie dus vaker gezien als hulp om capaciteit te vergroten dan als vervanging van mensen.

TREND #5. ERP wordt steeds vaker het stuur van de operatie

Als je digitalisering wil laten doorwerken in je hele bedrijf, heb je samenhang nodig. Dat is precies waarom ERP steeds vaker centraal komt te staan. Niet omdat het een groot systeem is, maar omdat het processen en data bij elkaar brengt.

De survey laat zien waar bedrijven ERP data voor gebruiken.

- Kostprijs 72 procent.
- Planning en scheduling 65 procent.
- Voorraadoptimalisatie 53 procent.
- Forecasting 37 procent.

Ook het resultaat blijft niet overal meetbaar.

- 46 procent ziet meetbare verbeteringen door ERP of automatisering in de afgelopen twaalf maanden.
- 32 procent ziet die verbeteringen niet.
- 22 procent weet het niet.

Dat past bij een sector die veel data heeft, maar niet altijd tijd of structuur om er inzichten uit te halen. Voor veel bedrijven zit de volgende stap niet in meer data verzamelen, maar in het slimmer gebruiken van wat er al is.

Waar staan maakbedrijven in het mkb nu?

Als je de trends bij elkaar legt, zie je een duidelijke rangorde.

- Het grootste risico voor de komende twee jaar is personeelsschaarste, genoemd door 43 procent.
- AI en automatisering volgen als tweede, genoemd door 31 procent.

Dat verklaart waarom veel bedrijven investeren in technologie die helpt om met dezelfde mensen meer te doen. Niet door alles om te bouwen, maar door beter te plannen, sneller te leren en afwijkingen eerder te zien.

Plannen voor 2026 en verder

Dit onderzoek laat zien dat veel mkb maakbedrijven ambitie hebben, maar die ambities moeten wel haalbaar zijn.

Als je vooruit wilt in 2026, helpen deze vragen om scherp te blijven:

1. Waar verlies je nu de meeste tijd. In planning, in overdrachten, in fouten, in wachten?
2. Welke gegevens heb je al, maar gebruik je nog niet. In ERP, in Excel, in losse lijsten?
3. Welke verbetering kun je binnen drie maanden zichtbaar maken?
4. Wie in je team kan dit dragen. En wie moet je erbij betrekken om het werkbaar te maken?

Een korte checklist om je positie te bepalen

- Weet je welke drie KPI's voor jou echt tellen, en zie je die wekelijks terug in cijfers?
- Is je planning gebaseerd op actuele capaciteit en werkvoorraad, niet op aannames?
- Kun je zonder handwerk zien waar je marge weglekt, per order of per project?
- Heb je één plek waar je data samenkomt, zodat teams met dezelfde informatie werken?
- Train je mensen op digitale vaardigheden, niet alleen op het vak?

Afsluiting

De maakindustrie in 2026 draait om pragmatische vooruitgang. Maatwerk blijft de realiteit. Personeel blijft schaars. En technologie wordt vooral gekozen om grip te houden, niet om indruk te maken.

Bedrijven die de komende jaren het meeste winnen, zijn vaak niet de bedrijven met de grootste plannen. Het zijn de bedrijven die kleine verbeteringen doorzetten, resultaten meten en hun mensen meenemen in het werken met data.

**MEER INFORMATIE VIND JE HIER:
[ECISOLUTIONS.COM](https://ecisolutions.com)**